

ת"פ (ראשון לציון) 40650-03-22 - מדינת ישראל נ' יאסר גבאלי

ת"פ (ראשון-לציון) 40650-03-22 - מדינת ישראל נ' יאסר גבאלישלום ראשון-לציון

ת"פ (ראשון-לציון) 40650-03-22

מדינת ישראל

נגד

יאסר גבאלי

ע"י ב"כ עו"ד אמיר נבון ועדי אבידן

בית משפט השלום בראשון-לציון

[13.06.2024]

כבוד השופט יוני לבני

גזר דין

1. הנאשם הורשע, על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות של קשירת קשר לעשות פשע, לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) ובעבירה של יצוא, יבוא, מסחר, אספקה של סמים מסוכנים, לפי סעיפים 13 + 19א לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] תשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים).
2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בשעות הצהריים של יום 25.11.2021 קבע הנאשם להיפגש עם אדם שהופעל כסוכן סמוי מטעם משטרת ישראל, בנקודה מוסכמת בעיר פתח תקווה, במטרה לשוחח על אודות רכישת סמים על ידי הסוכן מהנאשם. הנאשם והסוכן נפגשו ובמהלך שיחתם אמר הנאשם לסוכן כי הם נמצאים בסמוך למעבדת הסמים הראשית, כי יש ברשותו כמות של 5 ק"ג סם מסוג הידרו מוכן למכירה, וכן כי הוא מספק סמים לערים שונות, ביניהן תל אביב, הוד השרון, פתח תקווה וטייבה. עוד מסר הנאשם לסוכן, כי הוא מבקש לנסות את יכולותיו במכירת סמים, וכי הוא מבקש תמורה של 35,000 ₪ כנגד 1 ק"ג סם מסוג הידרו בגידול ביתי. בתום השיחה, סיכם הסוכן עם הנאשם כי ייצור עמו קשר בעת שימצא קונה לסמים.
3. במהלך הימים 28-29.11.2021 פנה הסוכן לנאשם וביקש לקנות ממנו סמים. הנאשם מסר בתגובה כי בשלב זה באפשרותו למכור לו את הסם המסוכן בתמורה לסכום של 25,000 ₪ והשניים סיכמו כי ייפגשו ביום 30.11.2021 בנוגע לעסקת הסם. במועד זה, בשעות הבוקר, התקשר הנאשם אל הסוכן וקבע עמו נקודת מפגש בכניסה לעיר טייבה. בהתאם לסיכום נפגשו הנאשם והסוכן בנקודת המפגש האמורה, והשניים סיכמו כי הסוכן יגיע לכתובת בית מגוריו של הנאשם בטייבה, והנאשם ימכור לו את הסם המסוכן בתמורה לסכום של 22,500 ₪. בהמשך לכך נפגשו הנאשם והסוכן בנקודה המוסכמת, שם העביר לו הנאשם שקית המכילה סם מסוכן מסוג קנבוס במשקל 979.59 גרם נטו. בהוראת הנאשם, הניח הסוכן סכום כסף מזומן של 22,500 ₪ במקום שעליו הוסכם, והנאשם ניגש למקום ונטל את הכסף.

4. בהתאם להסדר הטיעון בין הצדדים, הודה הנאשם ביום 14.3.2023 בכתב האישום המתוקן ובאותו מועד הרשעתיו בעבירות שיוחסו לו, כמפורט בסעיף 1.

תסקירי שירות המבחן וחוות דעת הממונה על עבודות שירות

5. שירות המבחן ערך שלושה תסקירים בעניינו של הנאשם. בתסקיר הראשון מיום 3.12.2023 התרשם השירות כי הנאשם נוטה להציג את עצמו באופן חיובי, מתקשה לבחון את חלקיו הפוגעניים, נוטה להשתמש בצידוקים חיצוניים ומחזיק בתפיסה מקלה ביחס לשימוש וסחר בסמים. עוד נמצא כי הנאשם נוטה להיגררות ומשכך קיימת רמת סיכון בתחום הסמים. בצד זה נמצא כי התערבות טיפולית תסייע בשיקומו ותקטין את הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק. לכן הומלץ להטיל עליו צו מבחן למשך שנה בצד עונש מאסר בעבודות שירות. בתסקיר שני שנערך ביום 28.2.2024 צוין שהנאשם מגיע למפגשים הקבוצתיים כנדרש ועומד בתנאי הקבוצה הטיפולית. באותו שלב נמצא כי הנאשם מגלה מעורבות ראשונית, נוקט גישה פסיבית המחדדת את קשייו הרגשיים והבינאישיים ומגיב לפניית שירות אליו מצד מנחה הקבוצה או המשתתפים, לעיתים בריצוי שאר המשתתפים ובניסיון להפגין יושרה ותפקוד תקין. בהתאם לאמור בתסקיר השני, בעת עריכתו טרם עלה בידי הנאשם להתייחס לבעייתיות בהתנהגותו ולמערכת הערכים והעמדות שבה הוא מחזיק. עם זאת הודגש כי מצבו של הנאשם משקף את השלב הראשוני שבו הוא מצוי וכי ניתן להעריך שהיציאה הראשונה לשטח, שצפויה להתקיים בתחילת חודש מאי 2024, תסייע לו להתחיל להיחשף ולגלות מעורבות אינטנסיבית יותר בתהליך הקבוצתי. שירות המבחן חזר על המלצתו בדבר צו מבחן למשך שנה, בצד עונש מאסר בעבודות שירות.

6. בתסקיר השלישי מיום 19.5.2024, עמד שירות המבחן על כך שמאז התסקיר הקודם, החל הנאשם לשתף יותר בנסיבות העבירה, ועם יציאתו למסע השטח במסגרת הקבוצה הטיפולית, הוא החל לקחת יותר אחריות על התנהגותו. השירות התרשם כי מדובר בבחור עם נוקשות מסוימת, חש פגיעה ברובד הרגשי והתדמיתי בסביבתו עקב ביצוע העבירה, וניכר כי הוא עובר תהליך הדרגתי של בחינה ביקורתית למעשיו. עוד ציין השירות כי ברמת שיתוף הפעולה ומעורבותו בקבוצה כיום, הנאשם הוא משתתף פעיל, יוזם, מגיב לחבריו ומצליח לתת ביקורת. יציאתו לשטח נתנה לו את האפשרות לבלוט באמצעות הפעילות הגופנית שמחזקת את הביטחון העצמי שלו, ושיש בה גבריות ושליטה. עורך התסקיר הוסיף וציין כי בפגישה שהתקיימה עמו בעת האחרונה הביע הנאשם נכונות להמשיך השתלבות בקבוצה ייעודית לצעירים, שיתף כי נעזר בתכנים העולים והדגיש כי גברה אחריותו לשקם את מצבו וכי הוא עורך שינויים בדפוסי חשיבתו והתנהגותו. עוד צוינו בתסקיר דברי הנאשם כי הקבוצה עזרה לו לקבל החלטות לאחר חשיבה מעמיקה וכי הוא נעזר רבות בכלי שקיבל מפעילות שטח כגון פתרון בעיות באופן יעיל. הנאשם מסר כי הוא שומר על תפקוד תקין, צמצם קשרים חברתיים בעייתיים, מתמקד במשפחתו ובעבודתו ומתכנן להתארס בחודשים הקרובים. על יסוד דברים אלה, וכן על יסוד שיתוף הפעולה של הנאשם עם השירות מזה חמישה חודשים והתרשמות השירות בדבר מוטיבציה לשקם את מצבו, שב השירות על המלצתו להטיל על הנאשם צו מבחן לתקופה של שנה, שבמהלכה ישתלב בקבוצת הצעירים, בד בבד עם ענישה מוחשית של עבודות שירות.

7. להשלמת התמונה יצוין כי לאחר הטיעונים לעונש הוריתי גם לממונה על עבודת שירות להגיש לבית המשפט חוות הדעת בנוגע למידת התאמתו של הנאשם לביצוע עונש מסוג זה. בחוות הדעת של הממונה נכתב כי הנאשם מתאים לביצוע עבודות שירות ללא מגבלות רפואיות.

תמצית טענות הצדדים

8. לטענת המאשימה, מעשי הנאשם מצויים ברמת חומרה גבוהה, דבר הנלמד מנסיבות העבירה, מעוצמת הפגיעה באינטרסים המוגנים, מהתכנון והתחכום שהיו גלומים בביצועה, מהיקף המכירה ומהיכרותו העמוקה של הנאשם עם עולם הסם ומעורבותו בו. לדבריה, מעשים אלה מחייבים ענישה של מאסר מאחורי סורג ובריח, שלא בדרך של עבודות שירות. לגישת המאשימה, אין בתסקיר שירות המבחן כדי להצדיק הימנעות מעונש מאסר, שכן עולה ממנו כי הנאשם מחזיק בתפיסה מקלה ביחס לשימוש בסם, אינו משתף פעולה באופן מלא עם השירות ואינו מפנים את חומרת מעשיו.

9. ההגנה מצביעה מנגד על כך שמדובר בנאשם צעיר, נעדר עבר פלילי, סטודנט לחינוך גופני וכן למשפחה נורמטיבית, אשר מכר את הסם למי שהיה שותפו לדירה באותה עת, בהתאם לפנייתו, ואשר הודה במעשים ונטל אחריות מלאה עליהם. לפי ההגנה, הנאשם עבר הליך שיקום משמעותי שבמסגרתו הגיע לכל מפגשי הטיפול, גילה מעורבות פעילה והתרחק מהעולם העברייני. על רקע זה סבור הנאשם, כי אין מקום להטיל עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח.

10. בתום הדיון ניתנה לנאשם "זכות המילה האחרונה". בדבריו במסגרת זו, טען הנאשם כי הוא מצטער על מעשיו, כי המקרה המדובר שבו גם היה עצור ופגש לראשונה בעולם העברייני - הרס את חייו, וכי הוא מבקש לפתוח דף חדש, להשלים את התואר בחינוך גופני ולנהל חיים נורמטיביים. דיון והכרעה

11. כידוע, תיקון 113 לחוק העונשין - הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה יצר מנגנון תלת שלבי בעת גזירת העונש: תחילה נדרשת הכרעה בשאלת מספר האירועים הנכללים בעובדות כתב האישום, וכפועל יוצא בשאלת מספר מתחמי הענישה. בשלב השני, יקבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתחשב בעקרון המנחה - הלימה בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בתוך כך ייתן בית המשפט דעתו לשלושה פרמטרים: הערך החברתי אשר נפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו; מדיניות הענישה הנוהגת; והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בשלב השלישי, יבחן בית המשפט את הנסיבות אשר אינן קשורות בביצוע העבירה לרבות נסיבותיו האישיות של הנאשם, ובהתחשב בכל אלה, כמו גם בשיקול הרתעת היחיד והרבים, יקבע את עונשו של הנאשם בתוך מתחם הענישה. חריגה מהמתחם תתאפשר רק בנסיבות חריגות של שיקום, או בהתקיים צורך יוצא דופן בהגנה על שלום הציבור (ראו סעיפים 40א-40ג לחוק העונשין).

12. בענייננו אין מחלוקת בין הצדדים כי מדובר באירוע אחד, חד פעמי, של מכירת סם מסוכן לסוכן משטרתי, ומכאן שבהתאם לאמות המידה שנקבעו בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014) יש לקבוע מתחם ענישה אחד.

קביעת מתחם העונש ההולם

13. כאמור הנאשם הורשע במכירת סם מסוכן מסוג קנבוס. כפי שחזרו בתי המשפט וקבעו פעמים רבות, הערך החברתי העומד ביסוד עבירות הסמים הוא מניעת פגיעה בשלום הציבור, בבריאותו ובשלומו הפיסי והנפשי וכן החשש מפגיעה בסדר הציבורי. בצד זה, מבקשת אכיפתן של עבירות הסמים להגן על הציבור גם מפני הנזקים העקיפים שמקורם בפשיעה הנלווית לעבירות הסם, הכוללת לא פעם עבירות אלימות ועבירות רכוש הפוגעות בביטחון האישי ובקניין (ע"פ 6747/11 מדינת ישראל נ' אבו רקייק (3.1.2013); ע"פ 972/11 מדינת ישראל נ' יונה (4.7.2012); ע"פ 575/88 עודה נ' מדינת ישראל, פ"ד מב (4) 242 (1988)). חומרה מיוחדת שמורה למי שמבצע סחר בסמים. אכן, לסוחר הסמים תפקיד מרכזי בשרשרת הפצת הסם, והוא תואר לא אחת גם כמי שמניע מעגלי עבריינות נוספים. כפי שנאמר בע"פ 4484/05 שגב נ' מדינת ישראל (8.8.2006) -
- נגע הסמים מכלה בישראל כל חלקה טובה. כמות המילים שהושמעו באשר לצורך להילחם בנגע זה היא אין סופית. אין לך בית משפט בכל ערכאה שהיא, שלא חוזר על האמירות שעניינן המלחמה שהוקדשה לביעור התופעה, ענישה מחמירה ככלי מרכזי במלחמה זו, והצורך להכות בכל אחת מחוליות הפצת הסם בין אם מדובר בבלדר, ובין אם מדובר במי שמעמדו בהיררכיה באותה פעולה ספציפית שעליה נסוב הדיון, גבוה יותר.
14. בדומה, צוין בע"פ 8988/16 בן סימון נ' מדינת ישראל (8.3.2017) -
- ההלכה בעניין עבירות סמים קובעת כי נוכח חומרתן הרבה של אותן העבירות יש להתמודד מולן באמצעות ענישה משמעותית ומרתיעה...כי יש לבכר את שיקולי ההרתעה על השיקולים האישיים בעבירות מסוג זה... וכי יש חשיבות בענישה כלכלית בעבירות סמים שעיקרן הוא בצע כסף.
15. לכך יש להוסיף כי הגם שקנאביס אינו מן הסמים הקשים ביותר, פקודת הסמים והפסיקה שיישמה אותה, אינן עורכות הבחנות בין סוג סם אחד למשנהו, והכלל הוא כי "סחר בסמים הוא סחר בסמים" -

ריבוי המקרים המובאים לפנינו בעת האחרונה - של גידול, ייצור והפקת קנבוס לשם הפצה ומכירה, כמו גם הפצה ומכירה של קנבוס תוך שימוש באפליקציית ה'טלגראם', מעוררים את התחושה, הגם שאינה מגובה בסטטיסטיקה או במחקר אמפירי, כי המדיניות שבאה לידי ביטוי בחוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת - הוראת שעה), התשע"ח-2018 (שתחולתו ביום 1.4.2019) - זלגה שלא בטובתה למחוזות אחרים. צרכנים ומשתמשים ואנשים נורמטיביים, שבעבר לא היו נכונים ליטול על עצמם סיכון להסתבך בעולם הפלילי, נכונים כיום לילך צעד נוסף ולהפוך למגדלים ולסוחרים בסם. זאת, מתוך תפיסה שגויה כי מדובר ב"סמים קלים", ובהינתן הטכנולוגיה המאפשרת מכירה והפצה קלה ו"סטריילית" של סמים. ברם, סחר בסמים הוא סחר בסמים. ידע כל מי שמהרהר בדרכים לעשיית כסף קל, כי מדיניות הענישה לא השתנתה ובית המשפט רואה בחומרה עבירות של סחר והפצה של סמים מסוכנים, גם סמים "קלים", תוך הטלת ענישה משמעותית ומרתיעה. צרכנים ומשתמשים - ראו הוזהרתם (ע"פ 2596/18 זנזורי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (12.8.2018); ראו גם ע"פ 6299/20 חן נ' מדינת ישראל (4.2.2021); השוו: בש"פ 8640/20 אבו קרינאת נ' מדינת ישראל (23.12.2020)).

16. הפגיעה בערכים האמורים בענייננו מצויה ברף הבינוני. מחד גיסא, מדובר באירוע חד פעמי של מכירת סם, שאינו מן הקשים ביותר, לסוכן משטרתי, בעקבות פנייה של הסוכן וללא שבוצעו עבירות נלוות (זולת עבירת הקשר הגלומה במעשה עצמו). עוד יש לתת את הדעת לדברי הנאשם לסוכן כי הוא מבקש לנסות את יכולותיו במכירת הסמים, דבר שעשוי להצביע על כך שלא קדמו למעשה זה מכירות נוספות. מנגד, לא ניתן להתעלם מכמות הסם הגדולה שנמכרה; מהתמורה הניכרת שניתנה בעבורה; מכך שאף שהמכירה בוצעה לסוכן, הרי שהדבר לא היה בידיעת הנאשם שסבר כי הוא מוכר סמים כדי שיעשה בהם שימוש; ומדבריו של הנאשם לסוכן כי ביכולתו למכור כמות נוספת, המגיעה אף עד כדי 5 ק"ג, דבר המצביע על מעורבות בעולם הסם ועל היכרות עמו.

17. בצד שיקולים אלה יש לתת את הדעת בגדר הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, לכך שהעבירות מעצם טבען, הקשר הכרוך בהן, והצורך לספק את הסם, כרוכות בתכנון, ואינן מבטאות גחמה של רגע; וכי אופייה של העסקה, המשא ומתן שנוהל בצדה והתמורה הגבוהה ששולמה בעטייה מלמדים על מניע שעניינו בצע כסף.

18. אשר למדיניות הענישה, הרי שרובה מצביע על מתחמי ענישה שבשני צדיהם עונשי מאסר מאחורי סורג ובריאח. נסקור עתה כמה מפסקי הדין הרלוונטיים:

א. ברע"פ 1370/17 בן נעים נ' מדינת ישראל (20.4.2017) הורשע הנאשם בשני אישומים שעניינם אספקת סם מסוכן, סחר בסם מסוכן והחזקת חצרים לצורך ביצוע עבירות סמים. לפי האישום הראשון, לאורך פרק זמן של חודשיים במהלך שנת 2013 סיפק הנאשם לאנשים שונים סמים מסוג חשיש בכמות שאינה ידועה במדויק, בתמורה או שלא בתמורה, במסגרת קיוסק חוקי לכאורה שניהל. בתוך כך, במהלך תקופה זו מכר הנאשם לאדם אחר, בדרכי הסוואה, חשיש במשקל של כ-100 גרם. לפי האישום השני, מכר הנאשם לאדם אחר בתוך שקית, חשיש במשקל של 1,600 גרם. בית המשפט העמיד את מתחם הענישה בגין האישום הראשון על 12-24 חודשים, ובגין האישום השני על 10-20 חודשים. אשר לעונש בתוך המתחם, בית המשפט נתן דעתו להודיית הנאשם, לחרטה שהביע ולנטילת האחריות, לנסיבות חייו הקשות, לנזק שנגרם לו ולמשפחתו עקב ההרשעה, להיעדרו של עבר פלילי רלוונטי ולטיפול השיקומי שעבר. בשקלול אלה, הוטלו על הנאשם, בין היתר, 16 חודשי מאסר בפועל וחילוט כספים בהיקף של 220,000 ₪. ערעורים שהוגשו נדחו.

ב. בעפ"ג (מח' מר') 23093-06-21 בנישו נ' מדינת ישראל (18.10.2021) הורשע הנאשם לפי הודייתו, בין היתר, ב-38 עבירות של סחר בסמים מסוכנים מסוג קנבוס וחשיש. לפי כתב האישום, מכר הנאשם סמים לאורך כשמונה חודשים במקומות שונים, במועדים שונים, לאנשים שונים ובכמויות שונות בכל הזדמנות, החל מכמות של מספר גרמים ועד לכמויות שהגיעו כדי 100 גרם. תמורת אלה קיבל הנאשם תשלומי כסף שנועו בין מאות לאלפי שקלים בכל הזדמנות. נוסף על כך הורשע הנאשם בעבירות של סיוע להחזקת סם שלא לצריכה עצמית ובהפרת הוראה חוקית. בית המשפט קבע מתחם של 15-35 חודשי מאסר, ולאחר ערעור הועמד עונשו של הנאשם, שלו עבר פלילי בעבירת אלימות, על 16 חודשי מאסר.

ג. ברע"פ 6087/16 אבו דיאב נ' מדינת ישראל (11.8.2016) הורשע הנאשם בשלוש עבירות של סחר בסם מסוכן בכך שמכר חשיש לסוכן משטרתי בשלוש הזדמנויות, בהיקף כולל של 290.73 גרם, כנגד תמורה מצטברת של 6,100 ₪. במקרה השלישי מכר הנאשם גם סם מסוג alpha-pvp בתמורה ל-1,000 ₪. בית המשפט קבע מתחם של 18-40 חודשים ולאחר ערעור הועמד עונשו של הנאשם, שלו 10 הרשעות קודמות, לרבות בתחום האלימות והסמים, על 24 חודשי מאסר, זאת גם נוכח התרשמותו השלילית של שירות המבחן מהתנהלותו.

ד. ברע"פ 6401/18 ספיר נ' מדינת ישראל (17.9.2018) הורשע הנאשם על פי הודאתו בהסדר טיעון בשורת עבירות במסגרת שבעה אישומים, שעניינן בעיקר סחר, תיווך והחזקה בסמים מסוכנים. לפי כתב האישום, בחמישה מועדים שונים במהלך שנת 2016, סחר הנאשם בסמים תוך שתאם מראש עם הקונים את המכירה באמצעות מסרונים, וקבע עמם מקום מפגש. בעת המפגש מסר להם הנאשם סם מסוג קנבוס בהתאם לכמות שסוכמה, שנעה בין 5 ל-23 גרם, תמורת סכום של 1,000 ש"ח עבור כל 10 גרם סם. כן החזיק הנאשם בביתו סם מסוג קנבוס במשקל כולל של 6.62 גרם. בית המשפט קבע מתחם של 16-36 חודשי מאסר, אך חרג מן המתחם בשל מצבו הרפואי והמשפחתי של הנאשם ובשל ההליך השיקומי שעבר, והעמיד את העונש על 12 חודשי מאסר. ערעור ובר"ע נדחו.

ה. ברע"פ 5712/16 אייזנברג נ' מדינת ישראל (17.8.2016) הורשע הנאשם לפי הודאתו בביצוע 4 עבירות של סחר בסם מסוכן. בהתאם להרשעתו, מכר הנאשם קנבוס בארבע הזדמנויות שונות, לשני אנשים שונים, ולאורך כחודשיים, כנגד תמורה של כ-1,800 ₪. בית המשפט קבע מתחם של 8-24 חודשים והעמיד את העונש על 8 חודשי מאסר, לאחר שנתן דעתו לקיומה של הרשעה קודמת אחת בעברו של הנאשם, בגין היעדרות משירות צבאי; לקבלת אחריות מצד הנאשם; להתרשמות שירות המבחן מכך שהנאשם הורתע מההליך הפלילי; ולשיתוף הפעולה שלו במסגרת ההליך הטיפולי.

ו. ברע"פ 4894/21 אלטוחי נ' מדינת ישראל (18.7.2021), הורשע הנאשם לפי הודאתו בהסדר טיעון במכירה לסוכן של 12 "פלטות" של סם מסוכן מסוג חשיש, אותן קיבל מדודו, כנגד תמורה מצטברת של 21,600 ₪. בית המשפט גזר על הנאשם 12 חודשי מאסר בפועל, לאחר שנתן דעתו לכך שהתנהלות הנאשם "מלמדת על מעורבות עמוקה בעולם הסמים", אך לצד זאת הביא בחשבון את העובדה כי הנאשם נטל אחריות למעשיו; את היעדרן של הרשעות קודמות לחובתו; את מעצרו בהליך; ואת התרשמות שירות המבחן כי הוא נתרם מההליך הטיפולי בו השתתף ומבין את חומרת העבירות. ערעור ובר"ע נדחו.

ז. בת"פ (של' פ"ת) 53759-08-21 מדינת ישראל נ' דאום (23.3.2023) הורשע הנאשם לפי הודאתו בשורת עבירות של ייבוא סם מסוכן מסוג קנבוס ללא היתר ובניסיון לבצע עבירה זו. בחלק מהמקרים כלל הייבוא היקפי סם גדולים שהגיעו כדי 1 ק"ג סם או כמות קרובה לכך. נוכח קשיים ראייתיים שנתגלו בתיק והליך שיקומי משמעותי שעבר הנאשם, ובשים לב להיעדרו של עבר פלילי בנוגע לנאשם, הגיעו הצדדים להסדר טיעון שאומץ על ידי בית המשפט, ובמסגרתו הוטל על הנאשם, בין היתר, עונש של 8 חודשי מאסר בעבודות שירות.

ח. בע"פ (מח' ב"ש) 36257-09-20 מדינת ישראל נ' טויוזר (21.4.2021) הורשעה הנאשמת במכירה בצוותא של חשיש במשקל 92.34 גרם נטו לסוכן משטרתי תמורת 2,400 ש"ח. עוד היא הורשעה בכך שמספר שעות לאחר מכן, שבה הנאשמת ונפגשה עם הסוכן, ביחד עם שותפה לעבירה, ובתוך כך אמר השותף לסוכן, כי "יש לו קריסטל ברמה גבוהה שעוד לא עורבב ב-900 ₪ לגרם ושאפשר לשחק עם זה ולהרוויח כסף". לאחר הטיעונים לעונש ביטל בית המשפט את ההרשעה בשים לב לשיקום המשמעותי שעברה הנאשמת ולנזק שייגרם לה עקב הרשעתה. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור והרשיע את הנאשמת בדין, אך נוכח נסיבות חייה הקשות וההליך השיקומי המשמעותי שעברה, הותיר את העונש שהוטל על הנאשמת בבית משפט השלום, שכלל של"צ ופיקוח של שירות המבחן, והוסיף לו עונש של מאסר על תנאי.

ט. בת"פ (מח' י-ם) 37958-02-19 מדינת ישראל נ' ויינברג (11.2.2021) הורשע הנאשם לפי הודאתו, בייבוא לישראל של סם מסוכן מסוג MDMA במשקל של 4,966 גרם, כשהוא מוסלק במזוודה. הנאשם הגיע עם הסם לנתב"ג, שם נתפס. בית המשפט העמיד את מתחם הענישה על 24-40 חודשי מאסר, אך חרג מהמתחם מטעמי שיקום, כשהוא נותן דעתו לעובדה שהנאשם, צעיר בן 20, נטש את העולם החרדי בגיל 16 - דבר שהביא לניתוק הקשר עם משפחתו; לעברו הנקי; ולתהליך השיקום המשמעותי שעבר. על הנאשם הוטלו עונשים של של"צ, צו מבחן ומאסר על תנאי.

19. השוואה בין תיקים אלה לבין המקרה שלפנינו מלמדת, מחד גיסא, שברובם כמות הסם הנסחרת והתמורה ששולמה בגינה, נופלות במידה בלתי מבוטלת מאלה שבעניינינו; ומאידך גיסא, שברובם מדובר בסחר לאורך תקופה, הכוללת מספר עסקאות, לעיתים במקומות שונים ואף כלפי מספר רוכשים, זאת בניגוד למקרה החד פעמי והממוקד שלפנינו. בעת קביעת העונש הראוי במקרה דנן, יש להביא בחשבון נתונים אלה, ה"מושכים" לכיוונים מנוגדים במישור החומרה היחסית. מכל מקום, בשקלול מדיניות הענישה, על נקודות הדמיון ונקודות השוני, בד בבד עם עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים בעניינינו והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, מצאתי כי יש להעמיד את מתחם הענישה במקרה דנן על 12-24 חודשי מאסר.

קביעת העונש בתוך המתחם ושאלת החריגה ממנו

20. בעת קביעת העונש בתוך מתחם הענישה יש לתת את הדעת, בראש ובראשונה, להודיית הנאשם בעבירות, לנטילת האחריות מצדו ולחרטה שהביע. אכן, להודיית הנאשם חשיבות, הן במישור היעילות, החיסכון בזמן שיפוטי והשגת תוצאה מהירה; הן במובן זה שיש בהודייתו משום הפנמת חומרת המעשה, הבנת הפסול שבו ונכונות לשלם את המחיר, וכן בסיס להנחה כי הוא לא ישוב לבצע את מעשיו בעתיד.

21. שיקול נוסף שיש להביא בחשבון הוא עברו הנקי של הנאשם. בנתן זה יש כדי לשמש שיקול מקל, הן בשל הסבירות כי בנסיבות אלה הוא לא ישוב ויבצע עבירות בעתיד, הן בשל ההנחה כי באין עבר פלילי, העבירה שבוצעה אינה משקפת דפוס התנהגות רווח. מנגד, וכפי שכבר צוין, דרך התבטאותו של הנאשם בשיחתו עם הסוכן, מצביעה על היכרות עם עולם הסם ועל מעורבות בו.

22. שיקול שלישי שיש להביאו בחשבון בתוך מתחם הענישה הוא סיכויי הרתעת היחיד והרבים כפועל יוצא של הענישה. לשיקול זה קיימת חשיבות מוגברת בעבירה של סחר בסמים, הן בשל חומרתה היתרה של עבירה זו, הן בשל האפשרות כי נוכח המניע הכלכלי העומד ביסודה, עשויה ענישה משמעותית להיות אפקטיבית. על יסוד שיקולים אלה אף נקבע לא פעם כי בעבירות מעין אלה, שיקולי הרתעה מקבלים את הבכורה וגוברים על שיקולים אישיים (ראו: ע"פ 4295/15 אלצאנע נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (2.5.2016); ע"פ 3060/15 אבו רגייג נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (21.7.2015)). כפי שציין בית המשפט בע"פ 9482/09 ביטון נ' מדינת ישראל (24.7.2011) -

אכן, נגע הסמים הפוגע קשות בחברתנו מחייב מלחמת חורמה והעונשים שייגזרו על ידי בתי המשפט בשל עבירות סמים צריכים להשתלב במאבק הכולל להדברת הנגע. על כן, יש ליתן משקל ממשי לשיקול ההרתעת אל מול השיקולים האישיים, אשר משקלם יהיה נמוך יותר במקרים כגון אלה (שם, פסקה 24).

23. שיקול מרכזי נוסף בהקשר זה, אשר יכול להשפיע הן על קביעת העונש בתוך המתחם, הן על אפשרות חריגה ממנו, הוא סיכויו של הנאשם להשתקם (סעיף 40ד לחוק העונשין). ודוקו: בהימצא שיקום משמעותי או אינדיקציות לסיכוי ממשי לשיקום, עשוי בית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם לקולה תוך מתן בכורה לשיקול זה על פני שיקול ההלימה. ההנחה בהקשר זה היא כי שיקומו של העבריין אינה רק בבחינת טובת הנאה הניתנת לו, וכי החזרתו למוטב היא דרך יעילה להגן על החברה כולה מפני עבריינות עתידית. עם זאת, לא בנקל יסטה בית המשפט ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, שכן בצד חשיבותו של שיקול זה, אין לראות בו חזות הכול, ובצדו ניצבים שיקולי הגמול וההרתעה (ע"פ 8820/14 שחר נ' מדינת ישראל (17.5.2015); ע"פ 8404/11 אסיאטוב נ' מדינת ישראל (12.6.2012); ע"פ 5576/10 פלוני נ' מדינת ישראל (14.4.2011)).

24. כדי לעמוד בתנאי שמציב הסעיף, על הנאשם להציג תשתית עובדתית מבוססת לסיכויי השיקום, ולא רק טענות בעלמא. בתוך כך, בפסיקה נסקרו שיקולים שונים שיובאו בחשבון בעת בחינת האפשרות לסטייה ממתחם הענישה משיקולי שיקום, ובכלל זה: המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה. עוד צוין כי "שילוב בין שינוי מהותי בהתייחסות הרגשית לאירוע העבירה המתבטא בנטילת אחריות, כפרה והבעת אמפתיה לנפגעי העבירה לבין אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של תהליך שיקומי-טיפול מוצלח וחזרה לדרך הישר, עשוי להצביע על "סיכוי של ממש לשיקום" כלשונו של סעיף 40ד(א) לחוק העונשין. דברים אלה זוכים למשנה חיזוק מקום בו מדובר באדם צעיר נעדר עבר פלילי" (ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (18.4.2018)).

25. כאמור, בענייננו נערכו בנוגע לנאשם שלושה תסקירים מטעם שירות המבחן. בעוד שבתסקיר הראשון, התרשם שירות המבחן כי מידת הפנמת המעשים על ידי הנאשם היא חלקית בלבד, וכפועל יוצא כי קיים סיכון להישנות העבירות; התסקיר השני הצביע על הליך שיקומי הדרגתי, על שיפור מסוים - גם אם חלקי, בין השלב הראשון לשני וכן על צפי להתקדמות נוספת בתוך פרק זמן קצר - עם יציאת הנאשם לפעילות בשטח. בנסיבות אלה, מצאתי להורות לשירות המבחן לערוך לנאשם תסקיר נוסף סמוך למועד ההתקדמות האפשרי שצוין בתסקיר השני. בתסקיר השלישי שנערך כחמישה חודשים לאחר הראשון, עמד השירות על התקדמות משמעותית בנטילת האחריות ובשיתוף, על תהליך הדרגתי של בחינה ביקורתית למעשיו, ועל הפיכתו למשתתף פעיל, יוזם, ביקורתי ומגיב לחבריו. עוד נמצא כי הנאשם הוא בעל מוטיבציה לשקם את מצבו; כי הוא מביע נכונות להמשיך את השתלבותו בקבוצת הטיפול אגב שמירה על תפקוד תקין וצמצום קשרים שליליים; וכי הוא עורך שינויים בדפוסי חשיבתו והתנהגותו, תוך שימוש בכלים שקיבל. על יסוד כל אלה המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם תקופת צו מבחן שבמהלכה ישתלב בקבוצת הצעירים, בד בבד עם ענישה מוחשית של עבודות שירות.

26. עיון בתסקירים האמורים מציג תמונה מורכבת. מחד גיסא, בשני התסקירים הראשונים, שירות המבחן לא התרשם כי הנאשם הפנים באופן ממשי את חומרת מעשיו או כי קיים ניסיון אקטיבי משמעותי לשנות את דפוסי התנהגותו. התסקיר השלישי מציג אמנם תמונה שונה והתקדמות ניכרת, ואולם עריכתו חודשים אחדים בלבד מאז התסקירים הקודמים עשויה לעורר שאלות בדבר עוצמת השינוי, בפרט בנסיבות שבהן גם תסקיר זה נעדר הערכה פוזיטיבית חד משמעית מצד שירות המבחן בדבר סיכויי השיקום של הנאשם. מאידך גיסא, לאורך כל תסקיריו עמד שירות המבחן על מבנה האישיית הבסיסי הנוקשה של הנאשם, נתון שחייב מצדו מאמץ מוגבר לצורך שינוי בדפוסי ההתנהגות המושרשים בו. עוד עמד השירות על התהליך ההדרגתי שהנאשם עבר, על התקדמותו העקבית ככל שחולף הזמן ועל השיפור המשמעותי ברמת ההפנמה של המעשים שחל בו.

27. בהסתכלות כוללת, נראה כי הנאשם עובר תהליך ממשי, המשקף שיפור והתקדמות מפעם לפעם; כי הוא בעל מוטיבציה; כי הוא רתום לתהליך; וכי הוא מבקש לפתוח דף חדש בחייו. אמנם, התסקיר אינו מציג תמונה חד משמעית, אינו מלמד על תהליך שיקומי שהושלם, לא על תהליך רציף מתחילתו ולא על כזה שהצלחתו ודאית. ואולם, במובן מסוים, דווקא התמונה המורכבת המשתקפת מן התסקיר עשויה להצביע על אותנטיות, לחזק את המהימנות שיש לייחס לתהליך ולטעת אמונה כי המוטיבציה שעליה מצביע הנאשם אינה מן הפה ולחוץ. הנתונים המפורטים בתסקיר בד בבד עם הודייתו של הנאשם בעבירה והחרטה שהביע; גילו הצעיר; אופייה החד פעמי של העבירה; וקיומה של משפחה נורמטיבית ותומכת ברקע; מצביעים לטעמי על סיכוי של ממש כי הנאשם ישתקם, באופן המצדיק לתת לו הזדמנות לשוב אל המוטב ללא שירצה עונש מאסר מאחורי סורג ובריח. על רקע זה, ולאחר שהבאתי בחשבון את התקופה שבה שהה במעצר, מצאתי כי בנסיבות העניין יש מקום לחרוג ממתחם הענישה ולהסתפק בעונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות. אזכיר כי הנאשם נמצא מתאים לריצוי עונש של עבודות שירות על-ידי הממונה על עבודות שירות.

28. אי לכך, ועל יסוד כל האמור, מצאתי להעמיד את עונשו של הנאשם על תשעה חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות.

קנס

29. כאמור, כנגד הסם שמכר קיבל הנאשם תמורה בסך של 22,500 ₪. עמדתי לעיל על המניע הכלכלי שעמד ביסוד העבירה, המחייב סנקציה כלכלית מרתיעה שתעקר את התמריץ הגלום בביצועה (ראו והשוו ע"פ 8465/15 בנזקן נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (12.9.2016)). ודוקו: בהינתן אופי האכיפה, שהיא לעולם חלקית, וסיכויי התפיסה שאינם ודאיים, נדרש קנס משמעותי, העולה על גובה הרווחים שהפיק הנאשם, וזאת כדי לכרסם בתועלת הפוטנציאלית הגלומה בעבירה ולהביא לכך שבהסתכלות כוללת הפשע לא יהיה משתלם. אזכיר בהקשר זה כי לא פעם מתקיימים יחסי גומלין בין רכיב המאסר לרכיב הקנס, כך שהקלה ברכיב האחד עשויה להצדיק כשלעצמה החמרה ברכיב אחר, וזאת כדי להבטיח הרתעה יעילה (ע"פ 6799/14 אופיר נ' מדינת ישראל, פס' 13 (16.3.2015); ת"פ (של"ת"א) 5966/08 מדינת ישראל נ' מאיר, פסקה 36 לגזר הדין (7.3.2016)). עוד אציין כי לא נטענה כל טענה להיעדר מסוגלות כלכלית מצד הנאשם. על יסוד אמות מידה אלה, מצאתי להעמיד את עונש הקנס של הנאשם על סכום של 35,000 ₪.

סוף דבר

30. על יסוד כל האמור, אני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר בפועל שירוצו בדרך של עבודות שירות. עבודות השירות יבוצעו בהתאם להמלצת הממונה על עבודות שירות, בעמותה לרכיבה וכלבנות טיפולית, דרך הלורד, תל מונד, במשך חמישה ימים בשבוע על פי טווח השעות המתאפשר בחוק העונשין, החל מיום 27.10.24. במועד זה יתייצב הנאשם, לא יאוחר מהשעה 08:00, במשרדי הממונה על עבודות שירות, שלוחת מרכז - רמלה. הנאשם מוזהר כי אי ביצוע עבודות השירות כסדרן או אי שיתוף פעולה עם הממונה על עבודות שירות, עלולים להביא להפקעתן, וריצוי יתרת עונש המאסר מאחורי סורג ובריח.

ב. תשעה חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים לבל יעבור עבירת סמים.

ג. קנס בסכום של 35,000 ₪ או שלושה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם בשלושה תשלומים שווים, הראשון שבהם ביום 13.7.24, והבאים ב-13 בחודש בחודשים העוקבים.

ד. אני מעמיד את הנאשם בפיקוח של שירות המבחן לתקופה של שנה, כדי שיעבור טיפול ייעודי, בהתאם להמלצה בתסקיר.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

ניתן היום, ז' סיוון תשפ"ד, 13 יוני 2024, בנוכחות הצדדים.